

NEKROLOZI

In memoriam

Dr. sc. MATO KUKULJICA
(21. prosinca 1941. - 5. siječnja 2009)

Mato Kukuljica rođen je 21. prosinca 1941. godine u Dubrovniku, gdje završava gimnaziju i srednju glazbenu školu. Na studij dolazi u Zagreb u kojem 1965. godine diplomira na Filozofskom fakultetu, grupu tadašnjih jugoslavenskih književnosti te engleski jezik i književnost.

Od 1968. do 1978. radi u Filmoteci 16, kao stručni suradnik, filmski savjetnik i konačno kao direktor ove institucije. Aktivno sudjeluje u stvaranju nastavnog i dokumentarnog filma, snimanju filmske dokumentacije grada Zagreba, a godine 1977. pokreće filmsku biblioteku posvećenu teoriji i praksi filma. Bila je to prva takva biblioteka u Hrvatskoj, posvećena hrvatskim filmolozima i stručnjacima za razna područja filma. Izašlo je sedam značajnih filmoloških djela od *Osnova teorije filma* dr. Ante Peterlića, *Sintakse i poetike filma* dr. Branka Belana, *Filmske kamere* Nikole Tanhofer, *Uvoda u estetiku animacije* Ranka Munitića i dr.

Član je Hrvatskog društva filmskih kritičara od 1973. do 2008.

Od 1978. do 1988. godine predaje na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, na katedri Teorije književnosti kolegij *Uvod u teoriju filma* i *Povijest filmske umjetnosti*. U razdoblju od 1983. do 1988. godine, u sklopu kolegija *Povijest filma*, predaje *Pregled povijesti hrvatskog filma*, s naglaskom na dokumentarnom i animiranom filmu.

Tijekom 1978. postaje zamjenik generalnog direktora Jadran filma, tada najjačeg producenta u bivšoj Jugoslaviji, ali i najveće filmske tehničke baze u južnoj Europi, u kojoj su snimani veliki američki projekti "Guslač na krovu", "Željezni križ", "Sofijin izbor", TV serije "Vjetrovi rata", "Božji oklop", "Dvanaest žigosanih" i mnogi drugi.

Godine 1979. pokreće rad Hrvatske kinoteke, kao nacionalnog filmskog arhiva i dugi niz godina brine o prikupljanju, čuvanju i zaštiti hrvatske filmske baštine. Taj odgovoran stručni posao na mjestu pročelnika obavlja sve do kraja 2006. godine, a nakon umirovljenja nastavlja aktivno raditi kao savjetnik za audiovizualno gradivo u Hrvatskoj kinoteci, na programima zaštite i restauracije naci-

onalne filmske zbirke, međunarodnoj suradnji s europskim filmskim arhivima, istraživanju građe i sl., sve do prerane smrti 2009. godine.

Od 1980. godine vodi Ljetnu filmsku školu i predaje na njoj sljedeće teme: *Uvod u povijest filma*, *Uvod u teoriju animacije i Zagrebačka škola crtanog filma te Hrvatski dokumentarni film*. Od 1999. do 2008. iste kolegije predaje i na Medijskoj školi koju organizira Hrvatski filmski savez i na kojoj je u svim anketama polaznika, godinama omiljeni predavač.

Od 1983. do 2008. godine sustavno objavljuje znanstvene i stručne radove vezane uz područje identifikacije, zaštite, vrednovanja i restauracije audiovizualnoga gradiva.

Tijekom cijelog svog dugogodišnjeg rada član je niza povjerenstava za polaganje magistarskih i doktorskih radova iz područja zaštite filmskog gradiva te povijesti filma.

Kao selektor Filmskog programa Međunarodnog festivala djeteta u Šibeniku od 1983. do 1995. godine, nastoji da se djeca najmlađeg uzrasta uvedu u svijet animiranog filma. Pokreće radionicu za animirani film, u kojoj su pored filmskih pedagoga Lukmana i Ostojića sudjelovali i priznati autori Zagrebačke škole crtanog filma Vukotić, Dragić, Dovniković, Štalter, Marušić i dr.

Od 1987. do 1989. godine, kao tajnik Republičke samoupravne interesne zajednice kulture, pokreće niz projekata za poboljšanje uvjeta prikazivanja filmova (u 2 godine obnovljena su 32 kinematografa). Posebno se bavi problemima zaštite pokretnih i nepokretnih spomenika kulture, te izgradnjom centara za kulturu u Našicama, Labinu, Obrovcu, Raši i dr.

Pored biblioteke *Teorija i praksa filma*, 1995. počinje uređivati biblioteku *Prilozi za povijest hrvatskog filma i kinematografije* u izdanju Hrvatskog državnog arhiva i Hrvatske kinoteke u kojoj je u vrijeme njegovog uređivanja objavljeno sedam knjiga:

V. Majcen, Filmska djelatnost Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" 1926-1960, Zagreb 1995. (sv. 1)

P. Krelja, Golik, Zagreb 1997. (sv. 2)

V. Majcen, Hrvatski filmski tisak do 1945, Zagreb 1998. (sv. 3)

A. Peterlić/V. Majcen, Oktavijan Miletić, Zagreb 2000. (sv. 4)

V. Majcen, Obrazovni film - Pregled povijesti obrazovnog filma, Zagreb 2001. (sv. 5)

Filmovi u Hrvatskoj kinoteci pri Hrvatskom državnom arhivu 1904-1940, Zagreb 2003. (sv. 6)

M. Kukuljica, Zaštita i restauracija filmskog gradiva, Zagreb 2004. (sv. 7)

Godine 1995. izradio je te pokrenuo i Projekt zaštite i restauracije hrvatske filmske baštine izradom zamjenskog izvornog filmskog gradiva, koji je prihvaćen

od Ministarstva kulture i uspješno se realizira do danas. Zahvaljujući ovom projektu Hrvatska kinoteka je u razdoblju od 1995. do 2008. godine zaštitila i restaurirala fotokemijskim postupkom 90 dugometražnih igranih filmova, 5 srednjometražnih filmova, 213 dokumentarnih filmova i 136 naslova animiranog filma.

Godine 1996. magistrirao je s temom *Čuvanje, metode zaštite i vrednovanje hrvatske filmske baštine*.

Od 1996. godine predsjednik je Povjerenstva za međunarodnu suradnju u Ministarstvu kulture, od 1999. do 2003. član Vladinog Povjerenstva za suradnju s UNESCO-om. Od 1996. do zaključno 2007. godine pomaže u organizaciji retrospektivnih programa hrvatske kinematografije u cijelom svijetu (New Yorku, Bratislavi, Rotterdamu, Torontu, Pragu, Buenos Airesu, Santiago de Chileu, Berlinu, Perthu, Sidneyu, Los Angelesu, Londonu itd.), sve do prezentacije hrvatskog filma u Lincoln centru u New Yorku 2007. za koju pored retrospektivnog programa dugometražnih igranih filmova izrađuje i izbor antologijskih djela Zagrebačke škole crtanog filma. U suradnji s američkim povjesničarom Richardom Pena osmislio je model *jedan autor - jedan film*, koji je prihvaćen u Ministarstvu kulture kao primjeren u predstavljanju hrvatske filmske baštine i to ne samo u New Yorku.

Zahvaljujući njegovom radu i zalaganju te suradnji s uglednim europskim filmskim arhivima (Narodni filmovi arhiv u Pragu, Nacionalni filmski arhiv u Budimpešti, Austrijski filmski arhiv u Beču, Bundesarchiv u Berlinu, Švedski filmski institut, Danski filmski institut, Kinoteka u Bologni i dr.), Hrvatska kinoteka 1993. godine postaje punopravni član Međunarodnog udruženja filmskih arhiva (FIAF), a 1997. i Europskog udruženja filmskih arhiva (ACE). Aktivnim sudjelovanjem u stručnim tijelima ACE-a pridonio je izradi temeljnih dokumenata (Etički kodeks, Sporazum s producentima i dr.), a na Generalnoj skupštini ovog udruženja 1998. u Pragu izabran je za člana Izvršnog komiteta ACE-a čiji je član od 1998. do 2000. godine.

Godine 1999. izabran je za člana Međunarodnog žirija Svjetskog festivala animiranog filma koji se od 1972. godine svake druge godine održava u Zagrebu, a od 2006. do 2008. zamjenik je predsjednika Programskog vijeća tog Festivala.

Doktorirao je 2000. godine s temom *Ciljevi i dosezi zaštite, restauracije i rekonstrukcije filmskog gradiva*, na Katedri komparativne književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Od 2003. godine honorarni je predavač na poslijediplomskom studiju na Filozofskom fakultetu u okviru Katedre informacijskih znanosti i to iz područja zaštite audiovizualnog gradiva.

Njegova knjiga *Zaštita i restauracija filmskog gradiva*, objavljena 2004. prihvaćena je kao stručna literatura (udžbenik) na filmskim akademijama i fakultetima u Ljubljani, Beogradu, Skopju.

Od 2006. do prerane smrti 2009. godine predsjednik je Vijeća za film i kinematografiju Poglavarstva Grada Rijeke, gdje pokreće osnivanje Centra za čuvanje i pohranu audiovizualnog gradiva nastalog na području grada Rijeke. To isto uspijeva realizirati prije sedam godina i u Splitu, jer to su gradovi s velikom tradicijom i jakim amaterskim kinoklubovima koji su ostavili značajan trag u hrvatskom filmu.

Kao priznati stručnjak za područje audiovizualnog gradiva, u srpnju 2007. godine član je pregovaračkog tima Republike Hrvatske s Europskom komisijom za područje kulture i telekomunikacija - uže područje zaštita audiovizualne baštine, gdje iznosi vrijedne rezultate ostvarene u našoj zemlji na zaštiti i restauraciji hrvatske filmske baštine.

Tijekom 2008. godine uključuje se u dugoročni projekt digitalne restauracije hrvatskih filmskih klasika pod naslovom Digitalizacija hrvatske filmske baštine, koji zajedno pokreću Hrvatska kinoteka i Hrvatska televizija, u suradnji s producentima Jadran filmom i Croatia filmom. Prvi od dva digitalizirana naslova prikazana i u okviru ovogodišnjih Dana hrvatskog filma, nacionalnog filmskog festivala koji predstavlja izbor iz godišnje nacionalne produkcije filmova (igranih, dokumentarnih, animiranih, eksperimentalnih i namjenskih filmova te glazbenih spotova snimljenih na profesionalnim filmskim, elektronskim i digitalnim formatima), jest *Breza* redatelja Ante Babaje iz 1967. godine. Drugi je naslov *Vuk samotnjak*, redatelja Obrada Gluščevića iz 1970. godine.

Godine 2009. Hrvatsko društvo filmskih kritičara posthumno je dodijelilo nagradu "Vladimir Vuković" za životno djelo na području filmske publicistike i filmologije dr. sc. Mati Kukuljici, utemeljitelju i dugogodišnjem pročelniku Hrvatske kinoteke.

S obzirom da je digitalna restauracija filma *Breza* bila posljednji *Matin* projekt, a upravo ta, digitalno restaurirana verzija filma prikazana je na Danima hrvatskog filma sredinom ožujka ove godine, *Matinu* nagradu za životno djelo preuzela je pročelnica Hrvatske kinoteke na otvorenju ovog Festivala, 17. ožujka 2009. godine.

Odlaskom Mate Kukuljice hrvatski je film izgubio istaknutog znanstvenika, čovjeka koji je osnivanjem Hrvatske kinoteke ne samo prikupio cjelokupnu, dotad rasutu, hrvatsku filmsku baštinu, nego i razriješio probleme njezinog čuvanja, zaštite i restauracije i time filmsku arhivistiku uspio afirmirati kao znanstvenu disciplinu u Hrvatskoj. Ove je godine Mato želio na primjeren način proslaviti 40. godišnjicu svog neumornog rada, pa sad ostaje na nama da isto tako na primjeren način odamo poštovanje čovjeku koji je čitav svoj život posvetio filmu u svim njegovim segmentima.

Carmen Lhotka